

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Komentarz do Ewangelii według św. Mateusza - recenzja

Author: Wincenty Myszor

Citation style: Myszor Wincenty. (2010). Komentarz do Ewangelii według św. Mateusza - recenzja. "Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne" (T. 43, z. 2 (2010), s. 447-448).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Hieronim ze Strydonu, *Komentarz do Ewangelii według św. Mateusza*, z języka łacińskiego przełożył i przypisami opatrzył Janusz Korczak, Wydawnictwo WAM, Kraków 2008, 232 s. (Źródła Myśli Teologicznej 46)

Tłumaczenie *Komentarza* na język polski, Janusz Korczak poprzedził krótkim wprowadzeniem (s. I-IV), w którym przedstawił tylko biograficzne i historyczne okoliczności powstania dzieła. Zwrócił uwagę na zależność Hieronima w komentowaniu Ewangelii Mateusza od poprzedników, nie poświadczył tego jednak w odpowiednich przypisach do swego tłumaczenia. Czytelnik tego tłumaczenia musi wykonać tę pracę sam, porównując polski przekład z wydaniem i tłumaczeniem dzieła Hieronima w innych wydaniach, przede wszystkim w *Sources Chretiennes* (t. 242 i 259). Wyjątkowo podaje tylko wzmianki o korzystaniu z Heksapli (s. 33, przypis 102 i 106). Polski tłumacz pracował prawdopodobnie na wydaniu w *Corpus Christianorum* (CCL 77), choć w zasadzie nie podał tej informacji wprost. Nie stanowi to jednak żadnego problemu, gdyż w *Sources Chretiennes* przejęto tekst z CCL. W miarę precyzyjnie opisał swoją pracę Hieronim w przedmowie (s. 1-9). Wspomniał o swoich poprzednikach w komentowaniu Ewangelii Mateusza, których nie zamierzał cytować. Zaznaczył wyraźnie, powołując się na świadectwa biblijne, że tylko cztery ewangelii mogą istnieć, jako autentyczny przekaz nauczania Jezusa Chrystusa. Wydaje się, że na początku V w., liczba ewangelii (wśród wielu ewangelii odrzuconych) była jeszcze problemem teologicznym. Hieronim wspomniał także o pośpiechu w pisaniu komentarza, jakoby usprawiedliwiając jego braki. Skupił się, jak sam powiada, na „tłumaczeniu historycznym”, „a tylko gdzieniegdzie wplotłem kwiaty sensu duchowego”. Ważniejsze sprawy związane z Ewangelią Mateusza odłożył na później. Jak wiemy, nie wypełnił tej obietnicy. Komentarz do Mateusza pozostał w tej postaci, jaki podaje polskie tłumaczenie J. Korczaka. Tekst Ewangelii Mateusza Hieronim komentuje werset w werset, pomijając czasem głębsze, a zwłaszcza teologiczne znaczenie biblijnej wypowiedzi. Hieronim przytoczył często opinie innych autorów, zwłaszcza te, które były powszechnie znane w IV w. Wspomniał polemiczne uwagi Juliana Apostaty (s. 12), Żydów (s. 13), ale także wczesnochrześcijańskie (np. Ignacego Antiocheńskiego, s. 13). W szczegółowych kwestiach powołał się także na własne dzieła (*Przeciw Helwidiuszowi*, s. 14-15, 81, 92).

W komentarzu znajdziemy wyraźnie potwierdzenie świadomości Hieronima o dwu wersjach Biblii w Starym Testamencie (tak zwana *veritas hebraica* oraz grecka, czyli

Septuaginta, por. s. 16. 17 i nn). Veritas hebraica łączy się u Hieronima z tekstem hebrajskim. Lektura komentarza Hieronima zawiera cały szereg, czasami drobnych, ale ważnych informacji o wiedzy samego Hieronima, jak i opiniach ludzi jemu współczesnych lub opinii historycznych z przełomu IV i V w. I tak Hieronim potwierdza opinię o ebonitach, że odrzucają Listy św. Pawła (por. s. 71), że byli ludzie, którzy komentowali w duchu millenarystycznym Mt 19,29-30 (por. s. 135), którzy przez „królestwo Boże” rozumieeli samo Pismo Święte (s. 152) i zaliczali Szymona Maga z Dziejów Apostolskich do antychrystów (do Mt 24,5 por. s. 170). Hieronim opisał nauczanie „syryjskie” chrześcijan, jako zazwyczaj związane z przypowieściami (por. s. 127). Ta uwaga Hieronima wydaje się cenną informacją o obrazowym nauczaniu syryjskich chrześcijan, odmiennym od „intelektualnego” ujęcia greckich chrześcijan (tu warto porównać z „obrazowym” stylem polemiki Efrema z manicheizmem, por. Uciecha, *Polemika św. Efrema z manicheizmem*, Katowice 2009, s. 100-130). Uważna lektura komentarza Hieronima pozwala na zebranie wielu informacji o sposobie nauczania, egzegezy oraz innych zwyczajach chrześcijańskich w starożytności.

Publikacja polskiego tłumaczenia, niezwykle cenna dla polskiej recepcji myśli Ojców Kościoła, winna być zaopatrzona w komentarz zwracający czytelnikowi uwagę na tego rodzaju wartości. Indeks rzeczowy do tego tomu preferuje imiona, jest natomiast teologicznie mniej rzeczowy, niż zapowiada tytuł.